

HUFENFA DE ARFON CYF

DATGANIAD AMGYLCHEDDOL

Sefydlwyd Hufenfa De Arfon (HDA) yn 1938 gan grŵp o ffermwyr lleol ac erbyn heddiw mae'n Gwmni Ffermwyr Llaeth Cydweithredol mwyaf Cymru gyda dros 137 o aelodau. Mae wedi ei lleoli ym Mhenrhyn Llŷn yng Ngogledd Orllewin Cymru, ardal o harddwch naturiol. HDA yw calon ei chymuned ac mae'n cyflogi oddeutu 150 o staff yn llawn amser, pobl sy'n byw yn yr ardal leol.

Mae ein haelodau wedi eu lleoli yng Ngogledd Cymru, Canolbarth Cymru a Cheredigion sy'n cyflenwi 150 miliwn litr o laeth o safon arbennig diolch i'w gwartheg sy'n pori ar diroedd ffrwythlon Cymru. Mae'r laeth lleol Cymreig yma, ynghyd â sgiliau a'r wybodaeth a gasglwyd dros genedlaethau, yn ein caniatáu i gynhyrchu caws Cymreig a menyn Cymreig o'r safon uchaf ac maent wedi ennill nifer fawr o wobrau. Cyflenwir ein cawsiau amrywiol a menyn i archfarchnadoedd mawr ar draws Prydain ac i storfeydd rhyngwladol.

Rydym yn falch iawn o'n gwreiddiau Cymreig, cymaint felly ein bod wedi cadw ein polisi i brosesu laeth Cymreig yn unig. Mae ein pecynnau yn ddwyieithog ac mae gennyn ein brand caws llwyddiannus ein hunain, Dragon. Mae ein polisi iaith yn cael ei gydnabod gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg.

Mae ein ffermwyr yn cydweithio a chyda chynrychiolwyr ar Fwrdd Cyfarwyddwyr y Cwmni; maent yn cael eu dweud ac yn cyfrannu at ddyfodol a strategaeth y Cwmni. Fel aelodau maent yn cyflenwi laeth, ond hwy hefyd yw perchnogion y Cwmni.

Gweledigaeth

Mae HDA Cyf yn ceisio rhoi y gwerth gorau posib i laeth ei haelodau drwy brosesu a marchnata caws brand a label yr archfarchnad ac o ganlyniad HDA yw dewis cyntaf ffermwyr Cymreig i brosesu eu laeth.

Bwriad

Bod yn gynhyrchwr caws gwerth uwch sy'n canolbwyntio ar werthu amrywiaeth o gynhyrchion o safon yn uniongyrchol i'r archfarchnadoedd mawr, gwasanaethau bwyd, proseswyr bwyd a marchnadoedd allforio drwy bwysleisio hanes ac hyblygrwydd.

Ar hyn o bryd mae'r Cwmni yn cynllunio datblygu'r safle yn y dyfodol gyda chymorth grantiau Llywodraeth Cymru. Bydd hyn yn gweld gallu cynhyrchiant caws yn codi o 17,000 i 21,000 tonnall. Mae HDA yn ymroddedig i roi sylw i effeithiau ei phrosesau ar yr amgylchedd ac mae wedi cyflawni Safon Amgylcheddol Y Ddraig Werdd lefel 2 ers 2014 a nawr yn anelu i gyrraedd lefel 3 yn ystod 2020-21 ac yn anelu at lefel 4 yn 2021-22. Fel rhan o'r datblygiadau i'r dyfodol bydd HDA hefyd yn parhau i fuddsoddi mewn offer mwy effeithlon, yn ei hadeiladau, ei fflyd cerbydau a phrosiectau ynni adnewyddadwy er mwyn gostwng ei ôl troed carbon.

Gostwng ein Hôl Troed Carbon

Rydym yn ceisio gwella ein hôl troed carbon yn barhaus trwy:

- Fesur ôl troed carbon HDA Cyf. yn flynyddol gyda'r nod o'i leihau pob blwyddyn.
- Fesur ein defnydd o ynni gyferbyn â litrau trwygyrch laeth y ffatri.
- Cydweithio gyda chyflenwyr i edrych ar ffyrdd i arbed ar ddeunydd pacio a phan yn bosib defnyddio mwy o ddeunydd pacio ellir ei ailgylchu.

- Monitro gwastraff deunydd pacio ac ailgylchu yn unol â rhwymedigaethau gwastraff cysylltiedig ag aelodaeth Recycle Pak.
- Buddsoddi yn barhaus mewn cerbydau casglu llaeth gydag injan Euro 6 newydd sy'n fwy effeithlon i'w rhedeg ac sydd hefyd yn gollwng llai o lygredd.
- Monitro'r llwythi llaeth a gesglir yn barhaus er mwyn gwneud y defnydd gorau o effeithlonrwydd casglu a gwneud yn siŵr bod pob tancer yn defnyddio'r tanc llaeth i lawn ei chynhwysedd.
- Pan fo'n bosib trefnu cylchau casglu llaeth i leihau'r pellter teithio.

Cynladwyedd

Mae HDA Cyf yn ymrwymedig i hyrwyddo cynladwyedd. Mae gofalu am yr amgylchedd a hyrwyddo agenda cynladwyedd ehangach yn annatod i'n gweithgareddau proffesiynol a rheolaeth o'r sefydliad. Rydym yn anelu i ddilyn a hyrwyddo ymarferion cynladwyedd da i ostwng effeithiau ein gweithgareddau ar yr amgylchedd ac i gynorthwyo ein haelodau, cwsmeriaid a chyflenwyr i wneud hynny hefyd.

- Rydym yn ailddefnyddio neu'n ailgylchu gwastraff swyddfa yn cynnwys papur, cyflenwadau cyfrifiadurol ac offer segur ac mae biniau ailgylchu o fewn adeiladau'r swyddfeydd a'r cantîn.
- Rydym yn ymdrechu i ostwng defnydd ynni y swyddfa trwy brynu offer sy'n effeithlon o ran egni.
- Rydym yn ceisio lleihau'r defnydd o bapur a deunyddiau eraill y swyddfa, er enghraifft printio ar ddwy ochr y papur, anfon dogfennau yn electronig pan fo'n bosib.
- Mae HDA wedi ymuno gyda WRAP, sef map gostwng gwastraff bwyd. Mae hwn yn anelu i leihau gwastraff bwyd gymaint â phosibl.
- Rydym yn darparu peiriannau dŵr yfed ar gyfer staff er mwyn osgoi defnyddio poteli plastig.
- Rydym yn cefnogi nifer o ddigwyddiadau elusennol yn yr ardal pob blwyddyn.

Effeithiau Amgylcheddol 2020-21

- Gollyngwyd 5,138.34 tonnelli o Nwy Tŷ Gwydr sgôp 1 yn uniongyrchol o ganlyniad i weithgareddau'r Cwmni (diesel/olew boeleri/nwyon o oergelloedd) a 1,461.92 tonnelli o Nwy Tŷ Gwydr sgôp 2 yn anuniongyrchol o ganlyniad i ddefnyddio trydan a brynwyd. Mae hyn yn ostyngiad o 2.04% o gymharu â ffigwr 2019-20 am ollyngiadau i bob litr o laeth a broseswyd.
- Defnyddiwyd 1,444,320 litr o olew yn y boeleri i brosesu 152,544,668 litr o laeth sy'n cyfartalu â defnyddio 0.0095 litr o olew i bob litr o laeth a broseswyd. Mae hyn yn ostyngiad o 5.94% gyferbyn â ffigyrau defnydd 2019-20, 0.0101 litr o olew i bob litr o laeth a broseswyd.
- Defnyddiwyd 6,270,575 KWh o drydan i brosesu 152,544,668 litr o laeth sy'n cyfartalu â defnyddio 0.0411 KWh i bob litr o laeth a broseswyd. Mae hyn yn ostyngiad o 6.38% gyferbyn â ffigyrau defnydd 2019-20, 0.0439 KWh i bob litr o laeth a broseswyd.
- Defnyddiwyd 163,445M³ o ddŵr i brosesu 152,544,668 litr o laeth sy'n cyfartalu â defnyddio 1.07M³ o ddŵr i bob litr o laeth a broseswyd. Mae hyn yn ostyngiad o 8.55% gyferbyn â ffigyrau defnydd 2019-20, 1.17M³ o ddŵr i bob litr o laeth a broseswyd.
- Targed a pherfformiad y CNH (Cytundeb Newid Hinsawdd) am y cyfnod Ionawr 2020 i Ragfyr 2021 yw sero carbon. Hyd yma mae HDA yn cyflawni 14% yn well na'r targed.
- O weithgareddau dydd i ddydd, ailgylchwyd 197.44 tonnelli o wastraff o gymharu â 186.64 tonnelli yn 2019-20. Gwareddwyd 143.45 tonnelli fel gwastraff cyffredinol sydd yn mynd yn syth i'w losgi. Mae hyn yn ostyngiad o 23.91% o gymharu â ffigwr gwaredu 2019-20 oedd yn 188.52 tonnelli.
- Roedd canran gwastraff bwyd (gwastraff caws ar lawr yr adran bacio) yr holl gynnyrch a baciwyd gan yr adran yn ystod 2020-21 yn 0.26%. Mae hyn yn cymharu â 0.54% y flwyddyn flaenorol.

Mae gwelliannau Amgylcheddol HDA yn cynnwys:

- Diweddariadau ynni ac amgylcheddol rheolaidd i staff. Gwneir adroddiad misol a'i rannu ar fyrddau neges a chylchlythyrau'r Cwmni.
- Gosodwyd bylbiau golau LED yn y storfa oer. Bydd pob golau newydd yn cael ei newid i LED wrth fynd ymlaen.
- Gosod is-fesuryddion i fonitro defnydd trydan, tanwydd boeleri a dŵr yn barhaus.
- Didoli mathau gwastraff yn y man cychwyn gan ganiatáu ni i ailgylchu ein prif ffrwd gwastraff:
 - Gwastraff Cyffredinol
 - Cardbord
 - Plastig
 - Pren
 - Gwastraff Bwyd
 - Ailgylchu Olew
 - WEEE a Gwastraff Peryglus
 - Sborion Metel

Diweddarwyd y datganiad yma yn Mai 2021 a bydd yn cael ei ddiweddarau yn flynyddol ac ar gael i unrhyw rai sydd â diddordeb. Bydd y datganiad yn cael ei wirio yn allanol gan *Groundwork Wales* fel rhan o ailasesiadau cychwynnol archwiliad Y Ddraig Werdd Lefel 4.

Elwyn Jones

Rheolwr Cydymffurfio/Ysgrifennydd y Cwmni

Dilysu Datganiad Amgylcheddol

Mae'r wybodaeth sydd yn y Datganiad Amgylcheddol wedi cael ei brofi a'i ddilysu gan archwilydd Y Ddraig Werdd. Darganfu ei fod, o fewn cwrdd diffiniedig y Cwmni, yn asesiad teg a chywir o weithgareddau'r Cwmni a'i pherfformiad amgylcheddol dros y flwyddyn olaf.

Prif Archwilydd: Robert Williams

Sefydliad Archwilio: Groundwork Wales

Dyddiad archwiliad: 13^{eg} a 16^{eg} Tachwedd 2020

Dilys tan: Tachwedd 2021

Nid yw dilysu'r Adroddiad Amgylcheddol yn cadarnhau ardystiad o System Rheoli Amgylcheddol y Cwmni i Safon Y Ddraig Werdd. Ceir cadarnhad o'r ardystiad wrth geisio copi o dystysgrif Draig Werdd y Cwmni neu trwy ymweld â gwefan Y Ddraig Werdd www.greendragonems.com.